

Katarina Sarić

ANTIŽENA, NIČE I ŽENA

(PART I)

Prepoznat i poznat kao, nesumnjivo, najveći „ženomrzac“ novog doba, mislilac čija je „mržnja“ ovjekovječena u čuvenom pismu Lu Salome, Fridrih Niče je ambivalentno, ispod svih naslaga površnog čitanja, i sasvim paradoksalno - ženu uzdigao na pijedestal obožavanja. Da bih iznesenu tvrdnju dokazala, pokušaću da dam osvrt na Ničeova „rješenja ženskog pitanja“ oslanjajući se na njegove, u svjetlu nauke, najreprezentativnije tekstove. Kako sam vatrena pristalica hermeneutičke i metode dekonstrukcije, kao i postmodernističke orijentacije u filozofskom mišljenju, tako ću se, kao na izvor inspiracije, pozivati na razmatranja francuskog filozofa Žaka Deride.

Da krenemo od začetaka Ničeovih razmišljanja o ženi koja su iznesena u jednom od ranih radova „Veseloj nauci“. Sa mnogih tačaka gledišta, Niče je antisistemički filozof čije mišljenje je začudno i zaumno, te ga je otežano pratiti upravo stoga što nigdje nije sistematizovano i pregledno (u smislu jednog Kanta, recimo), ali se tom

činjenicom nećemo dati zavarati i omesti, i to ponajprije zbog krucijalne Ničeove misli koja može objediniti sva njegova djela: „Ne postoje činjenice - postoje samo tumačenja!“.

Simboli vela (ispod kojih Saloma traži glavu Jovana Krstitelja ili, recimo, tajanstveni veo boginje Izide kao ključni primjeri), istine koja prikriva/otkriva, kastracije (žena se u Frojdovom ključu otkriva kao „zakržljali muškarac“ sa klitorisom koji „podsjeća“ na ostatke kastriranog falusa) i falocentrizma u lakanovskom diskursu - otkrivaju ženu kao majstoricu prikrivanja! Ovaj paradoks susrećemo kod ranog Ničea koji će ženi dodati još jedan istinonosni epitet proglašivši je i majstoricom igre (nije li upravo iz stvaralačke igre svjetlosti i haosa u svim kulturama i nastao svijet?) Ničeova „žena“ ne vjeruje više ni u kastraciju, ni u naličje njeno, antikastraciju. Ona je za to isuviše prepređena jer zna da bi joj takav preokret oduzeo svaku mogućnost simulakruma, svodeći se na isto (preuzimanje muškog oružja). Ovim bi se ona ponovo postavila u staru mašinu, u falogocentrizam potpomognut svojim saučesnikom ili, kako ga Derida naziva, đakom galamdžijom: disciplinovanim gospodarevim učenicom.

Dakle, žena ima potrebu za učinkom kastracije, bez kojeg ne bi umjela da zavodi niti proizvodi želju - ali ona očigledno u nju ne vjeruje (što je neće spriječiti da se tim saznanjem igra!) Žena se samozadovoljno igra: igra se jednim novim pojmom ili jednom novom strukturom vjerovanja koja stremlji ka smijehu, muškarcem - ona to zna - jednim znanjem sa kojim nijedna dogmatska ili lakovjerna filosofija nije uspjela da se izbori. Kastracija se ne događa (u istom ključu možemo čitati mitove o nastanku žene kao i biblijsko predanje o Evinom koljenu koje nastaje iz muškog rebra). Da se dogodila, smatra Derida, kastracija bi bila to mjesto lišenosti, jedna sintaksa neodlučivog koja bi utvrdila, anulirajući i ujednačujući ih - sve diskurse u *pro et contra* što bi bio bezvredan potez koji se nikada ne izvodi bez interesa.

Od trenutka kada žena strgne veo stida (čitaj i „smokvin list“) ili podere veo istine (čitaj i „plod sa drveta saznanja“ ili poveze i marame koji se u mnogim kulturama, između ostalih i crnogorskoj, za vrijeme polnog čina stavljaju ženi preko glave) u koji su muškarci željeli da je tajanstveno (!) umotaju, držeći je u

„najvećem mogućem saznanju *in eroticis*, njen skepticizam više nema granica.

Čitamo: *Von der weiblichen Keuschheit* (O ženskoj čednosti, *Vesela nauka*, 71): u „protivurječnosti između ljubavi i stida“, u „susjedstvu Boga i Životinje“, između „zagonetke rješenja“ i „rješenja zagonetke“ usidriće se „krajnja filosofija i krajnji skepticizam žene“. U tu prazninu, Ničeova „žena“ će baciti svoje sidro.

Žena se tada tako malo interesuje za istinu, ona u nju tako malo vjeruje, da je se čak ne tiče ni istinja o njenoj vlastitoj poziciji. Muškarac je taj koji vjeruje da se njegov diskurs o ženi, njegova „istina“ o njoj izvrđava, kao i uvijek, u riječi o neodlučivoj konturi kastracije. Muškarac je taj koji je obmanjuje i koji vjeruje u istinu žene: ženu-istinu. I zaista! Žene feministkinje (ovdje je istinska snaga ničeanskog vizionarstva) protiv kojih Niče umnožava svoj sarkazam, zapravo su muškarci (sic!). Krajnji feminizam, radikalni feminizam, feminizam sproveden do ekstremnih konsekvenci - predstavlja djelovanje putem kojeg žena želi i pokušava da po svaku cijenu liči na muškarca, na dogmatskog filozofa: zahtijevajući nauku, objektivnost, ozbiljnost i uniformu (što će reći, sa svom muževnom iluzijom, učinak kastracije koji se za nju vezuje).

Feminizam želi i (u krajnjoj liniji) sprovodi i kastraciju žene. Gubitak ženstvenosti. Gubitak stila. A ja hoću da budem žena! Hoću da igram zavodničku ulogu tajanstveno obavijena velom iluzije! Hoću da se našminkam i obujem visoke potpetice! I nestanem u oblaku parfema... Neću da muškarca potučem njegovim oružjem. Niti da mu ga otimam. Još manje da mu na njemu zavidim...

PR

DIOGEN pro kultura

<http://www.diogenpro.com>